

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hórva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes száma ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindnap, az ünnepekot követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesbb cikkeket díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Határozott időtartamú hirdetésnek sor vagy annak tere 6 kr. Bővebb minden hirdetés után 30 kr. Nagyon és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fűlvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Volger (Wallfischgasse 10.) End. Mosse Publicistische Bureau Budapest-on Haasensteint et Volger hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételéi irod Budapest-on Szerviztér 6. sz.

Nyitási díjak

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Két nyílt level a szerkesztőhöz.

I.

T. sz. ur! A „Kelet” egyik közéleti számában „a kék kocsi” cím alatt megjelent vezércikk, melyben föl van tüntetve a nemes érzés, nem különben tudomány, nevezetesen pedig az egészségügy jelenlegi álláspontjával homlokegyenest ellenkező temetkezési rendszerünk, városunk halandósági arányairól igen szomorú képet tár elénk, végül arra a megdöbbentő következtetésre jutva, hogy városunk népessége egyenesen a pusztulásnak, az enyészetnek indul. Ha az államnak kötelessége ilyen abnormis halandóságot, mely nemzetünk pusztulását involválná, megakadályozni, azt hiszem első sorban Kolozsvár városa hatóságát hivatott arra, hogy kutasson az okok után, melyek e néppusztulást előidézik s minden befolyását fordítsa arra, hogy azokat elhárítsa.

Kedjük mindjárt egy practicus kérdésen. Mi kolozsváriak, ha kora reggel a sétálatra kimegyünk s az Óváron áthaladunk, egész karaván néptömeggel találkozunk, mely a város legkülönbözőbb részeiből, a „talpas kutból” ivóvizet hord. Városunkon, mint tudjuk, csak néhány iható vízi kút létezik többnyire a Szamos táján. Ha az ember azonban a talpas kúti viznek tisztaságát figyelemmel kíséri, azt találja akár hányszor, hogy az zavaros és egy idő múlva barnás csafatok rakódnak le belőle, melyek lassan az üveg fenekén leülepednek. E víz nevezett tisztátalansága abból magyarázható, hogy a kut reggeli rohamos szívattyúzásánál ha szolgált is elegendő vizet, a zavaros locs az által jó létre, hogy a talajvíz a földrétegeken nem lassan, hanem rohamosan szívároga át, földrézetek s benne levő oldható anyagokat ragad magával. Kolozsvár városának keletkezése, ha jól tudom, talán épen az óvár kezdődött s így az évszázadok óta ugyanott összehalmozódott szerves hulladékok, moslék, jó vastag földrétegeket képezhet és mi Kolozsvár városának lakói utasítva vagyunk oly kut vizet inni, a mely olyan talajon szívároga át, a melyben a rothadás és erjedés legnagyobb mérvben feltételezhető s a talajvíz legnagyobb mérvben azok termékeivel szaturáltatik, mert hiányzik annak folytonos leveztetése. A talajviznek rothadási termékekkel való folytonos telítésének oka pedig az, hogy Kolozsvár városunkban épen egy a főtéren, mint annak elsőrendű vagy a város legszelebb utczáin, a hulladékok, moslék, szapulóvizek mind együttesen az utcákra öntetnek

ki s bár a város hatósága némely utcákban kövekkel kirakott canalist csináltatott, azok oly szerencsétlenül vannak végrehajtva, hogy esések nincsen, mint azt a külső-tordantezában látjuk, minek folytán a hulladékok fennakadva bomlásnak indulnak s néha-néha takarítás czéljából, seprővel szétmázoltatnak, mely alkalommal oly bűz fejlődik, hogy csakis nagy fokú catharrussal megáldott ember halhat át e bűzös légkörén. A hulladékok folytonos rothadása, a mint egy részt oka a talajvíz fertőzésének, úgy másrészt oka a földszínen fejlődő bűzöknek is, a melyekhez hozzájárulnak a talajban végbemenő bomlások által fejlődő gázok is. S ennél fogva rossz vízhez hozzájárul a rossz levegő is, két tényező, mely magában véve megmagyarázza Kolozsvár város népességének nagy halandóságát.

E bajon csak a város rendszerezés csatornázása segíthet, míg az nem történik, a halandóság folyton felül fogja mulni a születéseket, mert a város lakosságáról tiszta ivóvíz és egészséges levegő hiánya miatt, egészségi szempontból azt lehet mondani, hogy már is szűnik. A városnak ugyanis van telegyára, gyárthat abban a legújabb időben Angolországban használt cserepeket, melyek ott a városok canalisatiójára használtatnak, és azt hiszem, hogy a város pénztára a lakosság egészségének fontartása czéljából készséggel járul a költségekhez, nem különben mint a „Kék kocsi” írója javasolja, az állam azon hiánynak is, kik a törvény értelmében városi rovatat fizetésétől föl vannak mentve. Hiszen hányan vannak azok közt, kiknek életükön kívül nincs valami drágább e világban, mint szívből szeretett gyermekei egészsége!

Ha tehát a canalisatio által városunk egészségügyén jelentékeny javulás volna elérhető, ha drága és költségesen is, s az által tehát városunk talaja s az abban végbemenő rothadási termékek is lehetőleg hamar levezettethetők, s kutyiznek is ihatóbbá válhatnak, városunk egészségügye megkívánja a radicalis reformot s így kapcsolatban a canalisatióval a várost vízvezetékekkel kell ellátni. A ki a nagy Szamos folyónak nagymérvű esését ismeri, be fogja látni, hogy Monostor táján a városba könnyen be lehet vezetni, a mi nem is volna olyan költséges, s a város egészségügye megfelelné azon követelményeknek, melyeket egy civilisatio, mint pedig a tudomány megkövetel. Vessünk egy pillantást fel: a szépesi vagy sárosmezei városokra, melyek Kolozsvár város lakosságához képest alig harmadrésznyi népességgel bírnak; ott már a canalisatio és vízvezetés 1830-ban vagy talán még korábban volt életbe léptetve, s ott a diphteritis s más járványokat talán csak névről ismerik, kivéve a behuzelt eseteket. Kolozsvár városáról tudjuk azonban, hogy állandó fészke a diphteritisnek, s ha vannak az embernek rokonai, kedvesei, kik óhajta várják a viszontlátás kedves perzeit, hogy gyermekeikkel együtt anyát, testvért, rokont meglátogathassanak, a szeretet e magasztos érzelmét ijesztő rémként zavarja az aggodalom a járványoktól, mert a jó rokon bármennyire óhajta látni szeretteit: fájó szívvel kénytelen mondani: „ne jőj, nálunk diphteritis uralkodik!”

Az erdélyi birtokviszonyok rendezése

tárgyában összehívott enquete a 6-ik ülést megelőzőleg értekezletet tartott a szarvasmarha-törzsnéjak felállításának módjait ügyében, melyen a miniszter távollétében Kozma Ferenc tanácsos elnökölt.

Előnk megnyitván az ülést, tárgyalásra kitér az erdélyi gazd. egyesületek által benyújtott emlékiratok közül „Erdélyben egy szarvasmarha-törzsnéjak felállítására iránti beadványát.”

A beadványakat ismertetése után szót emel Schweinitz gr. Mielőtt a kérdéshez érdemlegesen szólna, statisztikai adatokkal kívánja illusztrálni azon közgazdaságtalag valóban észmerítő aránytalanságot, mely Erdélyben a bikák és tehének száma között létezik. Így Alsó-Fehérmegyében 200 tehénre esik egy bika, Hunyadmegyében 480, Szolnok-Dobokában 400-ra, Szegedmegyében 11 oly község van, mely legintább marhatartással foglalkozik és egyetlen egy bikát sem képes felmutatni, országos átlag Erdélyre nézve 139 tehénre 1 bika. Ha ezen számokhoz még hozzávesszük az állatok általános silányságát, hiányos tápláltságát stb., előttünk áll, elegendő élők képeiben az e tekintetben tarthatatlan állapot. — Ezzel indokolván az állami intézkedéseknek sürgető voltát, áttér magára a kérdésre. A marhaállomány javítása czéljából legelső és legszükségesebb intézkedésnek tartja egy szarvasmarha-törzsnéjak Erdélyben leendő felállítását. Azon baalissá vált állítás ellenében, hogy az egyes községek kiadásokkal túl lévén terhelve, a szükséges apallatokat nem képesek beszerezni, állítja, hogy tudomása szerint ennek nem a szegénység, hanem határozottan a községek indolentiája az oka, és ezen csakis administrative lehet segíteni.

Paget S. nem a számszerinti fogyásban,

van elhelyezve s a kocsi főreszei szintén rézből vagy legalább rézzel befuttatott vasból vannak készíttve, hogy a vizgőzzel tett levegőben meg ne rozsdásodjanak. Járművünket négy erőteljes csatorna munkás mozditja tovább: kettő elől a kocsirudon átdugott keresztfába kapaszkodik, míg a más kettő hátul tolja a szekeret, mely egyszer megindítva, látszólag könnyen fut az alvilági utcán végig. A csatorna, melyben haladunk, fővezeték: 6 meter széles és 5 meter magas, jobbról, balról (2.35 meter szélességű) kényelmes padka, melyet a sín határol; ezek között és kocsiak alatt (1.3 meter szélességben) a setétlő mocsok-víz tükre látszik, mely a vezeték esését követve, folyik (másodpercenként körülbelül 72 centimeter sebességgel) csendesen tovább. Utunkban kettő meternyre moderateur lámpával, vagy gázlámpával találkozunk és egyáltalában lépten-nyomon arról győződünk meg, hogy szépen rendezett föld alatt várost járunk be, mert mindenütt az utcák nevei, a házak számai tűnnek elénk, csak úgy, mint felettünk. A tompa zaj, mely eleinte csak távolról érinté fülünket, most mind inkább hallhatóvá, felsimerhetővé válik és szemünk majd jobbra, majd balra zajosan ömlő (vizesesen akad meg, mely egyes házának, vagy beszögélő utcáinak mocsokvizét ragadja magával.

A Boulevard Sebastopolból, honnan kiindultunk, a Rivoli utca sarkára érünk, mely a másikkal derékszöget képez, itt kocsiaink fordító korongra hajtának, melynek segítségével más menet irányba jutnak, újabb kurtjél és utunk végén megy tovább, mert bár a csatorna, melybe értünk, körülbelül már csak félakkora, mint a fővezeték, melyet elbagyunk, még mindig kényelmes, üde — és a mi fődolog — szagatlan!

A csatornák építésére újabb idők óta a malomkövet használják, mely Páris környékén bőven fordul elő és felette szilárd; ezt a vizhatlan mész tartó tege felül, mely tartósságát nagy

hanem a minőség fokozatos romlásában látja a legnagyobb bajt. Ezen csakis egy állami törzsnéjak felállítása által vél segíthetni. E tekintetben tudomása szerint már korábbi időkben indultak meg tárgyalások és a mily sajnálattal látta azoknak azon időbeni eredménytelenségét, ép oly örömmel üdvözi a kormányt most, az elejtett fonal újblí felvételéért.

Bánffy D. b. Ha nem egész Erdélyre, de saját megyéjére, mint e tekintetben legilletékesebb, bátran kimondhatja, hogy a marhaállomány, úgy mennyiségre mint minőségre, rendkívülien csökkent; megerősíti Schweinitz grófnak Szolnok-Dobokamegyére vonatkozó adatait. Daczára ennek nem hiszi, hogy a törzsnéjak felállítása által a bajon egyelőre segíteni lehetne. Nézete szerint legcélszerűbb volna most legalább első segélyül megfelelő számú bikákat és bikaborjúkat összehárolni és azokat részletfizetés mellett a községeknek kiosztani. A bevásárlásokat részint az illető megyei gazd. egyletek elnökei, részint ismert jó hírnévű gazdák által kívánna eszközölteitni.

Bethlen gróf: Mindnyáján egyetértünk abban, hogy az erdélyi marhaállomány sürgető feljavítását igényel. Megfelelő javítás azonban szerinte a két tervnek együttes kivitele, nevezetesen törzsnéjak felállítása és a bikaborjúk bevásárlása és kiosztása által volna csak elérhető. A törzsnéjak felállítását az erdélyi szarvasmarha típusi faját fenntartani, a bevásárlandó és kiosztandó bikák a nemzési czél elérésére szolgálnának.

Kemény János báró: A marhaállomány satnyulásának nézete szerint nem a bikák elfajulása az oka, hanem oka az általános szegénység, a meg nem felelő gazdasági rendszer, de főképe a birtokviszonyok rendezetlensége. Törzsnéjak felállítását későn czélravezető intézkedésnek tarti, de nem is hiszi, hogy az általa előrni vélt eredmény arányban állana a felállítási nagymérvű költségekkel. Attól is tart, hogy törzsnéjak állítatván fel, fulmenen, elkényeztetett, az erdélyi viszonyoknak épen nem megfelelő marhák intának, oda, hogy úgy fejzeze ki magát, szegény embernek való marha kell. Különbben is számolnunk kell azon költség-adománnyal, mely e tekintetben a kormánynak rendelkezésére áll és miután nézete szerint ezen összegből Erdélyre szánt rész a dolog természeténél fogva nem lehet elég egy törzsnéjak kellő felállítására és a szükséges épületek berendezésére, ez időre nézve a törzsnéjak felállítását eltekinteni óhajt s orvoslást bikák és bikaborjúk bevásárlása, helyes felnevelése és a községek közt könnyű módozatú visszafizetés mellett leendő kiosztása által vél nyújtani.

Kenessey e tekintetben szintén tartózkodóan mondja az Erdélyben fennálló viszonyokat. Megemlíti, hogy van megye pl. Hunyad, hol 392

mértékben növeli. E méz vagy cement vakolatnak azonban más megbecsülhetetlen előnye is van s ez abban áll, hogy a falat simává téve, megátolja a rothadó szerves anyagok rearakódását, a mi az érdes felületnél elkerülhetetlen. Ezen előrelátó gondoskodás folytán az ártalmas gőz kifejlődésének, az erjedési folyamat beállásának és állandósításának sikereseen eleje van véve.

A csatornára számos földalatti vezetéknek ad helyet: az óriási vascsöveken a vízvezeték vonul a falakon végig; míg a boltzathoz simulva a guttapercha szigetelőbe burkolt távira-sodronyok sokasága vonja magára figyelmünket, végre egy vékonyabb cső a pneumatikai posta járásának van fenntartva. A légszeszt óvatosságból nem hozták ide, nehogy esetleges robbanás fel számíthatatlan károkat okozzon!

E mintaszerű berendezés azonban nem egy napnak volt munkája; évszázak előre törekvése, lépésről-lépésre ízelő haladás készítette elő azt; mindössze husz éve, hogy mostani tükélyét elérte. Mert hogy a csatorna azzá válhatott, a minőnek ma bámuljuk, hogy a nagy város tömörkedő rothadásának felvételére képes legyen; arra mindenekelőtt és legelső tényezőül, a legjobb természetes tisztító anyagra: a vízre volt szüksége! A vízszerezés óriási munkája tehát meg kellett hogy előzze a csatornázási rendszert, az elsőnek fejlődése vont maga után a másikkal létrejöttét, kiépítését . . .

Mig köcsik egyelőre nem nagy változatosságot nyújtó utján halad, használjuk fel az időt: vessünk rövid pillantást a multba s a rendszernek lassankénti történeti fejlődése kísérjen el a jelen korba.

A társadalomnak a mellett, hogy az erkölcsi egészség közgeire visel gondot: őrzi a gonosztevéket, gyámoltja a szegényeket és oktatja a tudatlanokat — az anyagi egészség orga-

tehénre 1 bika esik, és olyan pedig több, hol 200 — 210-re esik egy. A leggyorsabb segélyt hozó módozatnak tartja a rendelkezésre álló kormánysegélyt akként alkalmazni, hogy mindenekelőtt tenyész-bikák vásároltassanak, a segélyt leginkább igénylő helyek részére; továbbá lehetőleg nagy számban rugott bikaborjúk, melyek alkalmas telelősen lennének elhelyezendők, s végre az erdélyi kitérő szarvasmarhafaj tisztán fentartására és nemzésére czéljából egy telivér erdélyi törzsnéjak lenne felállítandó. Ez intézkedéseket azonban rögtön kívánna eszközölteitni, mivel itt fokozatosan látja azon közmondás valóságát: „Kétszer ad, ki rögtön ad.”

Máday azok közé tartozik ugyan, kik óhajtják, hogy a gazdaság emelésére Erdélyben mindent meg kell tenni, a mi csak tehető, és ez okból szintén óhajtaná, hogy nemcsak bikaborjú telelősen, hanem tenyészgulya is felállítassék. Számolnunk kell azon körülményekkel és az e czélra rendelkezésre álló eszközökkel. Az ez évre a szarvasmarha tenyésztés emelésére megszavazott s a jövő évre kiállításba helyezett összegek egy bikatelelő költségeit is alig fedeznék, kivált ha ennek felállítása oly mérvben történne, mint azt a bika-tenyésztés igényelné. Erdélyben a tehénszámhoz képest hiányzó bikák számát véve a jelen egyáltalán meg nem felelő minőségű bikák fokozott pótlását és a rugott borjúk 3 évi felnevelését, folytonosan 300 növendékmárhát kellene tartani.

Tekintetbe véve, hogy a megközelítőleg tett számítások szerint egy bikának felnevelése 200 — 250 forintba kerül, oly tetemes összegre lenne szükség, melylyel jelenleg nem rendelkezünk. — Az elősorolt okoknál fogva addig, míg remélhető kedvezőbb időben nagyobb összeggel rendelkezhetünk, a törzsnéjak felállítását elhalasztandónak véli és csak a pillanatnyi égető bikaszükségben kíván bevásárlás útján segíteni.

Azon körülménnyel fogva, hogy a községek nem képesek a szükséges eszközök, mint a bikákat beszerezni; azon kérdést intézi az erdélyi részek viszonyait ismerő jelenlevő urakhoz: létező-e szilaj gulyák, melyekből a bikaszükséglet addig legalább részben fedezhető volna, míg a bikatelepeken a bikák felnevekednek?

Szabó J: Mindannyian kell, hogy elismerjük, hogy Erdélyben a marhaállomány oly számra, mint minőségre nézve rendkívülien csökkent. Ezen elismerés mutatja, hogy orvoslásra elkerülhetetlenül szükség van és nem habozik kimondani, hogy egyedül biztos orvoslásnak a szarvasmarhatenyésztés felállítását látja. E telep azonban csupán erdélyi fajokból állítandó fel, miután az idegen marha az erdélyi viszonyoknak egyáltalán meg nem felel. És bármily nagyán lassák

numairól sem szabad megelégednie s ezeknek működését is töle telhetőleg elősegíteni.

A víz a tisztaságnak jelképe, melyet a keresztény vallás a kereszténységben átvitt értelemben ma is használ, minden időben és mindenütt első rendű szükségletnek volt tekintve, a nélkül azonban, hogy ennek mindenkor és mindenütt kellő mértékben elegendő lehetett volna tenni! A vizet mint italt és mint tisztító anyagot egyaránt becsülve, keresve, látjuk és kétségkívül ez volt — a szintén felette fontos formalmi szempont mellett — főoka annak, hogy a városi telepítvények lehetőleg vízmentén ültettek tanyát.

Azonban a közegészségügy érzék csak lassan fejlődött ki és sokáig, sőt a legtöbb helyen még most is a folyóvíz azon alsó rendű állapot szerepét játsza, melynél táplálék és ürülék ugyan egy nyíláson fordul meg; mert míg a folyam egy részét az élet fenntartására nélkülözhetetlen ivóvizet adja, másrészt az emberközösség összes rothadását is kénytelen felvenni!

Páris sem tett kivételt, italtál a Szajna szolgáltatva, az egész piszok pedig, megfertőzve annak minden cseppjét, a folyóba lett visszabocsátva. — Életrevaló papok voltak az első, kik e tühüen állapoton változtattak, de felebarátai szövetetük nem terjedt annyira, hogy másokkal is osztották volna, mert a szent lőrcinci atyák által a XII-ik százban létesített vízvezeték, mely itt minden későbbiek ösül szolgált, egyedül a zárdát látta el üde folyadékkal.

Az egyházi s világi hatalom tusája azonban e térre is átesapott és Lajos Fülöp király 1183-ban elvette a derék szerzetesek vízvezetékét és három nyírános kútát építve, azt általánosította. Ez volt az első „kisajátítás”, bár valamivel kevesebb törvényes formával és gyorsabban lett végrehajtva, mint a mostaniak. De a község nem sokáig vette hasznát, mert a királyok

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Utazás Páris alatt. *)

GAMAUF VILMOS-tól.

A kalauz megadta a kúrtjelet — indulhatunk,

A „különvonat” lassan lassan mozgásba jön és fokozódó sebességgel gördül a síneken végig . . .

Még néhány percczel azelőtt a Chatelet-téren voltunk, a két hasonlevő színház között, készülve egy új és a maga nemében páratlan látványosságra.

A tér közepén hordozható vászonátor emelkedik, melynek bejáratát udvarias rendőr és komoly városi hivatalnok őrzi, nagy figyelemmel és gondnal vizsgálva jegyeinket, nem lopózik-e be több személy, mint mennyi azokra írva van

*) Előadott az orvos term. tud. társulat 1879. május 10-én tartott term. tud. estélyén.

Források: Assainissement de la Seine: Épuration et utilisation des eaux d'égout. Tome I. Enquête. Paris. 1876. — Tome II. Annexes. Paris. 1876. — Documents administratifs. Paris. 1876. — Documents anglais Paris. 1877. — Avant Projet d'un canal d'irrigation etc. Paris. 1876. — État de la question des eaux d'égout en France et à l'Étranger, par Alfred Durand Claye. Paris. 1877. — Assainissement de la Seine: Épuration et utilisation des eaux d'égout. Les procédés de culture horticole. Paris. 1878. — Sur la valeur vénale et locative des terres de culture. Paris. 1878. — Congrès international d'hygiène de Paris du 1-10 août 1878. — Paris ses organes, ses fonctions et sa vie, par Maxime du Camp. Paris. 1875. — Paris municipal, par H. Leneveu. Paris. 1879. — Budapest főváros: Csatornázási tervet Durand Claye és Milletől 1876. —

Szentkereszthy Stefaniának, Mikó Mihály főispán, Vajna Tamás törvényszéki elnök, Szabó Gyula honvédségi törzsszervező és Lázár Domokos s Endes József birtokosok nejeinek, a gyergyói segélyző négyzet és ennek elnöke Kedves Tamás ottani járásbíró nejeinek, Ferenczy György szolgabíró nejeinek, a gyergyói műkedvelő-színatársulat, valamint Mollinár Emerika, a gyergyó-szent-miklósi irgalmas női főnöknőjeinek, Puskás Ferencz birtokos nejeinek, a Roll Gyula brassómezei alispán vezetés alatt működött brassói segélyezési bizottságnak s az ugyanazon megyében Schiel Friderika vezetés alatt, ágostai hitvallású leányiskolák részére fenálló nőnevelési egyletnek, Fabriczius Julia vezetés alatt, ágostai hitvallású leányiskolák részére létező négyzetnek, a Mayer József vezetés alatt, rom. kath. árvák részére fenálló négyzetnek, a brassói rom. kath. jótékonyági négyzetnek, az Aronson Ernestina vezetés alatt, özvegyek és árvák segélyezésére czéljából fenálló izraelita négyzetnek, a Petrik János gör. kel. lelkész vezetés alatt, sebesült katonák segélyezésére czéljából Brassóban alakított román bizottságnak, a Gramoin Dániel fogarasszei alispán vezetés alatt működött központi segélyző bizottságnak, a Spillauer Károly nyugalmazott ezredes nejeinek vezetés alatt Fogarason létező négyzetnek, Sziget-hy Sándor Torda város polgármesterének, Joannette Péter topánfalvi járási szolgabíróinak.

— **A m. kir.** belügyminiszter, folyó évi 21.172. sz. a. a következő rendeletet intézte: 1. Hunyad megye, 2. Szabolcs megye, 3. Fogarasszei megye, 4. Brassó megye, 5. Háromszék megye és 6. Csik megye főispánjaihoz — 7. Szörény megye kir. biztosa, és 8. Török alezredes, csendőrségi parancsnokokhoz Kolozsvárról. Múltán a pestis Oroszországban teljesen megszűnt, az Oroszországból Románián át az ország területére érkező utasok, és podgyászai iránti eljárást szabályozó, f. év febr. hó 10-án 6744. sz. a. kiadott rendeletet, ugyancsak a Bulgáriából érkező utasok és podgyászai iránti eljárásra vonatkozó f. évi február 23-án 8801. sz. a. kiadott rendeletet érkező utasok és podgyászai orvos rendőrszolgálatára vonatkozó f. évi jan. 28-án 4632. sz. a. kelt rendeletet a közös külügyminiszteriummal, és a cs. k. osztrák belügyminiszteriummal létrejött megállapodás alapján ezennel hatályon kívül helyezem. Miről (czimzet) további intézkedés végett, azzal értesítem, hogy a kirendelt orvos és polgári biztosnak ezen működését jelen rendeletem, vételével megszűntetni sziveskedjék. Kelt Budapesten, 1879. évi május hó 7-én.

— **A miniszterium** megbízottai keményen el vannak foglaltva Kolozsvárról; reggeltől estig egyetemi gyűlésekben vesznek részt, vállalkozásokat, háztulajdonosokat, hallgatókat ki, házakat, kórházakat, egyetemi helyiségeket vizsgálják, szóval: letárgyalják, megvitáztatják egyetemünk minden bibejét s terveket készítenek a létesítendő reformokra nézve. A tanácskozások legfontosabb tárgyát a kémiai laboratórium képezte, melyet a miniszterium egész komolyan a lehető legelőrebb idő alatt felállítani szándékoszik. A pénzügyi bizottságnak azon határozata, hogy lehetőleg magán épület alakítsák át vegytani intézetet, mint azt lapunk előre megjelölés, kivihetetlennek bizonyult, mivel egy rész a kész épületek szerfelett drágák, másfelől az átalakítási költségek volna nagyok s még sem felelhetné meg a czéljának az épület. Így hát egész bizonyossággal az egyetemnek valószínűleg múzeumutczai mármegvásárolt telken fog egy új épület emeltetni s ennek szívükből örülünk. A megbízottak még ma Kolozsvárról lesznek s holnap Déva felé veszik útjukot.

— **Az egyetemünk** érdekében köztünk időző budapesti vendégek tiszteletére tegnap este az egyetemi tanári kar banquettet rendezett az Újvilág helyiségében. A lakoma tudomány bástyái s annyira zárt talak között folyt le, hogy nemcsak idegenek nem, de az egyetemi magántanároknak sem hívtattak meg; mindazonáltal meg voltak engedve a kedélyesebb pohárköszöntők is s e tekintetben természetesen ennyi szónok kerülvén egy fedél alá, nem volt hiány, ígykeztvén mindenik korteskedni egy küssé az egyetem mellett. A lakoma csak éjjel után végeződött s Szász Károly miniszteri tanácsos többször talpraesetten szólott rajta.

— **Értesítés.** Minthogy a helybeli lövöldében szükségesnek találják újítások e hét végeig teljesen befejeztetnek, ennél fogva a lövöld ény jövő vasárnap, az az május 18-án d. u. 3 órákor megkezdődik. Ez ünnepélyes megnyitásra, mely díszlovassal lesz egybekötve, tisztelettel meghívjuk e város összes lövész barátját. Van szerencsénk értesíteni a tisztelt közönséget arról is, hogy ez alkalommal nem lövész tagok is lehetnek. A legjobb verseny lövések között pedig mintegy 13—20 drb szebbnél-szebb és értékesebb tárgy lesz kiosztandó. A lövészegylet megbízásából Kolozsvárról, 1879. május 14. Inczedy Samu alelnök, Nyárádi Lajos titkár.

— **A kolozsvári** nyomdász-egylet, az évi zártköri nyári táncvizsgálat, munkaközpont és betegsegélyző alapja javára, folyóévi június 15-én tartja meg az „Angol Királyné” című mulató kertben. A rendező bizottság.

— **Gyenge májusi** fagyokról érkezett tudósítás több felől; így Medgyesen a múlt héten (máj. 6. 7. és 8.) gyenge derült volt, mely csak

a veteménynek ártott, Szász-Régenből, Maros-Vásárhelyről s Beszterczéről hasonló tudósításokat kapott a szebeni „Tageblatt”, Kolozsvárról azonban nem épen helyes az értesülés, mert itt a legutóbbi napokban meglehetősen meghiúsult ugyan az idő, de annyira még sem, hogy legcsekélyebb kárt tett is volna.

— **Tűzvész.** Holdvilág községében (Alsó-Fehérmegye) máj. 6-án d. u. 1 és 2 óra között egy istállóban tűz tört ki, mely csakhamar négy csúrt hamvasztott el. Ugyane községben 1873-ban szintén nagy tűzvész volt, melynek a község $\frac{2}{3}$ -a áldozata lón.

— **A fagy.** Maros-Ujvárról távirják május 8-ról. Éjelenként, lapályos helyeken, részben kint fagy volt. Ártott szőlőnek, pityókának és kerti ültetvényeknek, részbenkint őszi vetések sárgulnak; legyónok száraz szél, törökbuza vetés a lapályos jobb helyeken nem folytatható; nem esett általánosan 22 apr. óta.

— **Amerikai párbaj.** Kassán e hó 6-án egy Terniosics nevű hadnagy revolverlövessel vetett véget életének. A szerencsétlen fiatal ember ugyanaz nap érkezett Kassára a kassa-oderbergi vasuton, szállást vett egy vendégfogadóban, este még több tisztársával együtt vig kedélytel veszősül azután szállására térvén revolverrel mellbe lőtte magát. Öngyilkosságának okául amerikai párbajt emlegetnek.

— **Engedelmet kér, hogy megölje magát.** Közlebről egy 25 éves fiatal ember B. Olasziban szíven lötte magát. Hátrahagyott levelében, melyben „tisztelt uraim” megszólítás használ s így körülbelül Olasz férfi-publikumához kívánta azt intézni — leírja, hogy erdélyi jászletű s a zsidó vallásban született, de szülei 2 éves korában protestáns hitre tértek át. Leírja aztán meglehetősen ügyes érzélgéssel, hogy egy nőbe volt szerelmes, de az őt rutul megcsalta s nem adhatta neki más megnyugrást, csak a halál. A levél alatt B. Sándor név állott s jellemző az, hogy az öngyilkos fiatal ember bocsánatot kér B. Olasz lakosaitól, hogy közjók jött magát kivégezni. Még azon kívánságát is kijelenté, hogy hullája fel ne boncoltassék. Ki létét még idáig nem tudni.

— **Lajos bajor hercegről,** Király-asszonyunk legidősebb fivérééről, ki a mult hetet a királyi Párral együtt Budapesten tölté, érdekes rajzot olvasunk a „Hon”-ban. Oly egyén irta, ki a herceget Münchenben, a csónas Gasteig-palotában magyarul tanítá s ekkép jól ismeri. A herceget — mint írja — nagyon szereti a magyart. Tavaly egy demagóg magyart befogtak Münchenben s a herceg közben járt, hogy szabadon bocsássa. Egy bajor főtisztviselő figyelmét, hogy mit fogja pártját egy socialistának, „én nem a socialistának fogom, — mondá a herceg, — hanem a magyar embernek.” Magyarosan főszerkesztő paripán, pörge kalappal nem egyszer lehet őt látni Münchenben. Ennekelötte a negyedik bajor könnyű lovas ezred parancsnoka volt, de az 1866-diki hadjárat után, melyben részt vett, gyomorbetegsége miatt visszavonult altábornoki ranggal. Kitűnő lovas s nagyon szereti a magyar huszárt, — ez csak előtte a katonák. Ohajtá a huszár-nyelvet megtanulni, szorgalmasan neki is fogott a ragok, képzők, ikes és iktelen igék tanulmányozásának, jegyeztette népies szólásmódjainkat s olvasgatott Petőfiből is verseket. A kis Valeria, ki magyarul írogat neki levelet, „Lajos bácsi”-nak szólítja. A herceg nem szereti a túlzó nyelvújítást s mondá: minnek a „laktanya”, „tizedes” és „ezredes” szók, mikor jobban hangzanak a kaszárnya, káplár és őbester. Beszélte egyszer a herceget, hogy Erzsébet királynéknak a magyartalan kifejezéseket meg szokta róni környezetében s kifogást tett az „eper” szó, mint az „Erdeber” elvált példányá ellen. S noha legjobb költőnek is folyvást „epreznék”, Lajos herceg is igazat ad ebben is a királynénak: „la reine l'a dit.” A herceg két évtized előtt szíve vonalmából, rangján alól házasedott, s e miatt az udvartól el kellett vonulnia. Tyrolba ment családjával s ott élte családi idylljét. Az udvari hangulat akkor ellene volt, de a mi királynék vele érzett s változatlan szeretettel csüggett testvérbátyján s e szeretetet átruházta családjára is.

— **A kit az asszonyok nagyon szeretnek.** Egy fiatal szegedi ékszerész egy idő óta oly különös kegyre vergődött a női világ előtt, hogy maga is túlságosnak kezdte találni. Az utczán kivétel nélkül mosolylyal üdvözlők azok is a kik azelőtt alig ismerték, a kikkel szóba állott, jelentős kézszerzőkkel fejezték ki vonalmukat, sőt az is megessett, hogy a nők előzték meg nyájas üdvözléseikkel. — Ez aztán nem volt egészen megfogható előtte, és a mint meg-megállott a tükör előtt, azon tűnődött, hogy tán bámulatosan megszépült. De nem, — ő épen semmit sem változott. A esodálatos dolog nyíltjának mába kell gyökereznie. Végre is úgy jött rá, hogy imádottjával összetörölődött, — a mire az önkénytelenül kiszalasztá száján: Eddig sem törődtem volna önnel semmit, ha nem lettem volna kényserítve rá... mert... mert egyedül önnel van magárólja az egész száraz városrészben.” Ime egy fényes példa arra, hogy milyen boldoggá teheti az embert néha egy mángorló is!

— **Neolog.** Abrudbányai Fikler Károly öz. Mikó Samuné a maga gyermekei: Béla, ennek neje Péchy Mariska és kis fiók László; Dező és Matild; valamint vejszengericzei Nagy

Sándor és a már korábban edes anyját vesztett kis unoka: Nagy Mariska; továbbá az elhunyt kis ezöltő pár évvel elhalt egyetlen fivére: n. a. jait Csiki Mózesnek családja és azok gyermekei; valamint számos rokon, barát és ismerős nevében mély fájdalommal jelenti, hogy szeretett edes anyja: nagy-ajtai Csiki Károly öz. Fikler Jánosné f. hó 7-én reggeli háromnegyed 7 órakor, életének 88-ik, özvegységének 30-ik évében, öregségi elgyengülés következtében megszünt élni.

— **Furcsa vád.** Mindenki ismeri annak az embernek a történetét, a ki, mikor egy indus meg akarta skalponni, lehajolt s parókáját hagyta a bámuló vadember kezébe. Nemkülönb. hallottunk arról a mozdonyvezetőről is, ki, a mennyire elérnő, mikor a vonat keresztülrohogott egy emberen, annyira elesdálkozott, látrán, hogy az, bár a kerekék egyik lábát leszelték, nyugodtan fölemelkedik, vállára veszi a lábát, s el-sántikál vele. A derék gépész persze nem tudta, hogy a láb fából van. De az említett két esetben a megseült legalább nem nyújtott be panaszt a törvényszékhez. Egészen másképp járt el Angolországban Mrs. Gamble Bethnalgreenből. Sirva jelent meg a bíróság előtt, s hepanaszolta férjét, ki, — mint mondá, — két fogát kiütötte. A vád komolyan látszott, a fogak csakugyan hiányzottak, s mindenki azt hitte, hogy Gamble ur, a férfi, rosszul járhat. De ő másképp fogta fel a dolgot, s tanukra hivatkozott, kik bebizonyították, hogy Gamble asszony hamis fogakat hord. A hivatalos orvosi vizsgálat még azt is kiderítette, hogy a fogak már régóta nem voltak helyükön. Gamble ur mindezek dacára is kapott ugyan valami pénzbüntetést, a mit meg is érdemelt erőszakoskodásáért, de a dühös asszony még nagyobb a hamis vádért.

— **Bécs város ünnepi menete.** Bécs város egyik kitűnő kiadója Stadlin E. festész, ki Ma k art János kívánságára s közvetlen vezetés mellett a jelmezek művészi feldisztetésével volt megbízva, összeköttetésbe lépett egy albumbot adandó ki, mely az általános óhajnak megfelelően, színezett ábrákat fog tartalmazni. Stadlin „maga rendezvén a gyönyörű menetet, bizonyára a leghivatottabb híven adni vissza a menetet, miután kezdet óta foglalkozott a legkisebb részletekig a nagy s oly lényesen sikerült művel. Az ünnepi menet chromolithographikailag sokszorozva 40 lapon fog megjelenni, a csoportok mind természet után festvők s jelesebb egyének arcképeik vannak feltüntetve. A mű lehet rövid időközönben megjelene 10 füzetből fog állani, egy füzet ára 3 frt lesz s Kolozsvárról megrendelhető Stein János könyvkereskedésében, hol az első füzet megtekinthetése is előjegyezhetni.

— **Hó. Bécsből,** május 12-ről távirják: Bécs környékén a hegyeket és dombokat hó borítja. Az osztrák hegyeségekből nagy havalást jelentenek. A gyümölcsök a hó és vihartól nagy károkat szenvedtek. Bécsben tegnap tizen-negy kéménytűz volt.

— **Hat év után felfedezett büntény.** Több évvel ezelőtt leeresztették az Újpest község határához tartozó ugynevezett gyáli tó vizét s annak fenekén egy, a munkás osztályhoz tartozóknak látszó férfi holttestére találtak. Különböző küljelek után végre megállapították, hogy a már eredésbe menő holttest bizonyos „Pali” név alatt ismert szolgálóé, ki 1873-ban Pechovits Román egy Újpesten saját házában lakó s a fővárosban ismert Dunavízhozó szolgálatában állott s a mondott évben Újpestről nyomtalanul eltűnt. Minthogy a holttesten erőszakoskodás nyomai észlelhetők nem valának, az azután eltemetett. Pechovits háza közelében bizonyos Bambergnének van egy kertmája, hol a vízhozó, midőn fővárosi „Kundschafftjait” Dunavízzel ellátván és szekerével Újpestre visszatért, napi fáradsáma szokatlan kibírt. Dacára a régi barátságának, melylyel a vízhozó s kertmárodné már régóta viseltetnek egymás iránt, párnap előtt úgy öszekocczantak, hogy a vízhozó Bambergnét mélyen megsérté, mire utóbbi felboszankodott s a község házára szaladván, ott Pechovitsot mint gyilkost feljelenté, állítván, miként az 1873-ban Pali nevű szolgálóját agyonütötte s azután a gyáli tóba dobta, — hol annak holtteste később fel is találtatott. Ema feljelentésre Pechovits elfogtatván, bekísértetett s át is adatott a fenyítő törvényszéknek.

— **Az uzsora áldozatai.** Bécs mellett, Dornbach egyik vendégfogadójában szombaton este tiszteségesen ültözött uri ember szállott meg egy hólyg kíséretében. Másnap már délféljárt az idő, s az idegen pár se ki nem jött szobájából, se megrendelést nem tett. Egy szolgáló kopogott az ajtón, de nem nyert választ. Benéztek egy kulcslyukon s mindkét idegent lecsüggett fővel egy saphán látták ülni. Erőszakkal felnyitották az ajtót, s kitűnt, hogy mindkettő halva van. — A nőnek bal, a férfinak jobb halántékában volt egy halálos lösebe. Mi alidították kijelenték, hogy egyetértésben egymással s kölcsönös kényszerítés nélkül kiöltötték életüket. E szomorú elhatározásra, melyért isten becsasson meg nekünk, ez indított: Rossz emberek által elvesztettük Magyarországon vagyonunkat, s ennél fogva Helzendorfból nem felelhettünk meg tartozásainknak. Uzsora és ártótt mind mélyeb-

ben süllyedtünk. Miután a mi hibánk nélkül bajba keveredtünk, e szomorú, de reánk nézve legjobb elhatározásra szántuk magunkat. Stölzer Antal, Herteleny Anna. Stölzer Antal hetzendorfi kereskedő volt. Kedvese előkelő magyarországi családból származott. Mindkettő körülbelül negyven éves lehetett. Holttetemeiket Dornbachban helyezték sírba.

— **Nagy postalopás.** Szombat és vasárnap közti éjjel Bocsben a postakocsi, mely a déli vaspályára szánt pénzküldeményeket a főpostától az indóházhoz szállította, az összes pénzküldeményeket — mintegy 35 küldeményben számszerint 40,000 frtot — tartalmazó zacskó el-tűnt. A postakocsi a főpostán szabályszerűleg be-zárták, a kulcs ott maradt, egy másik kulcsal a vasutállomási hivatalnok nyitotta fel a kocsi, s a pénzküldeményes zacskót nem találta meg benne. — A zacskó tehát nem vesztetett az uton el, s kétségtelen, hogy azt ellopták. A pénzküldemények egyike — 4600 márká — Berlinből Sopronba volt szánya. A postaszolgát, ki mint konduktor a kocsi kisért, ismételve kihallgatták, de mindaddig nem sikerült nyomára jönni se a tettesnek, se annak, hol és miként követhették el a lopást.

— **A számáverseny.** Prágában Kaunitz Vilmos gróf, Kaunitz Albert fia, oly nagy örömet lelta a Renz czirkusza által rendezett számáversenyben, hogy a nézőtérrel közeli közeli suhintott ostarával a futó jószágoknak. Szerencsétlenségére azonban nem jól talált, mert egy ott álló fiúnak egyik szemét ütötte ki. A még csak 18 éves gróf atyja pénzbeli kárpótlást akart adni a gyermek anyjának, de ez évi 2000 frtot kért a világtalan lett fia élte folytatáig, mit el nem érhétvén, pört indított.

— **Egy folyó égése.** New-Yorkból írják, hogy ápril 20-án az East Rivers folyónak Blackwells Island és Hunters Point közötti ágában lángok állott. Csakhamar rájöttek, hogy egy cső repedt meg, mely a folyó fenekén van elhelyezve s finumitás végett nyers petroléumot közvetít a new yorki központi vasutól Hunters Pointbe. A csőből nagy mennyiségben kiszivárgó olaj a folyó tükrén telepedett meg. Néhány gonosz kölyök ezt észrevén, meggyújtotta az olajat és kerekelt oldott. A víz felülete természetesen egy pillanat alatt lángban állott. A szél a lángokat csak élesztette s folyó áradattal Cong Island partjai felé kergette. A lángok itt csakhamar nyalodni kezdtek a hajógyárt, több épületet és fákat. A tűz négy óra hosszáig égett s csak a cső elzárta után anyag hiányában aludt ki. Az okozott kárt jelentékenynek mondják.

— **A gyémántokról.** Croydon grófság törvényszéke közelében egy ítéletben kimondta, hogy a jóreményfoki gyémántok neve alatt ömerezetes ékkövek nem igazi gyémántok. A panaszos fél gyűrűt vett egy ékszerestől, ki gyémántoknak állította az abba foglalt köveket. A szakértők ellenben kinyilatkoztatták, hogy e kövek csak jóreményfoki gyémántok, s így viszonylagosan értéktelenek, mert nem bírnak a braziliai gyémántok jellemző tulajdonságaival: a fényvel, keménységgel s színjátszással. A törvényszék elfogadta e nézetet, s a panaszlónak adott igazságot. Mindazáltal a gyűrűt, melynek 36 font sterling és 15 silling volt az ára, hivatalosan is 35 font sterlingre becsülték.

combináció, ezt figyelmen kívül hagynunk nem szabad.

Midőn pedig a „The echo” londoni napilap írja, hogy egy társulat van alakulóban, mely 100 ezer font sterlinggel 5 raktárt akar Londonban felállítani, hogy azokba ausztriai terményeket vásároljon és ezeket a fogyasztási egyletek útján a consumnak átadja, mindenesetre bizonyítéka annak, hogy terményeinkkel Londonban foglalkoznak, s hogy ezen speculatio egész részvétünk és támogatásunkra érdemes.

Dr. Wipern Frigyes.

A „KELET” magán távirata.
Feladatott Budapesten máj. 14. 11 ó. — p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra máj. 14. 11 ó. 20 p. d. e.

A novibazári szerződés szövege
megérkezett, a megszállás három községre terjed ki s az előnyomulás közös megállapodásra történik. Boszniában, Hercegovinában a mohamedánok vallása és birtoka biztossították általunk s a szultán souverénitása nem ártalmazt.

A novibazári megszálló csapat
4 vagy 5 ezer emberből fog állani. Beaconsfield sürgeti a szerb vasuti csatlakozásunk létesítését.

Az orosz bonyodalmakkal szemben az orosz hadsereg reformáltatik, békében 20 ezerrel, háboruban 130 ezerrel növeltetik.

Érték- és váltófolyam.
1879. május 13.

Magyar aranyjáradék	92.70.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát.	—.
„ „ 2 „ „	119.—.
„ keleti-vasut elsőbseg 2 „ „	84.50.
„ „ állami kötvény 1876 év	73.75.
„ „ vasuti kölcsön	109.—.
„ földterhermentesítési kötvény	84.50.
temesi „ „	81.30.
erdélyi „ „	80.50.
horv. slavon „ „	87.—.
magy. szőlődezmá váltáság	86.25.
Osz. egységes államadósság papírban	66.60.
„ „ ezüstben	67.10.
„ aranyjáradék	79.95.
1860. államsorsjeg	125.75.
Osz. nemzeti bank részvény	828.—.
„ hitelrészvény	261.—.
magyar. hitelbank	239.50.
Ezüst „ „	—.
Cs. k. arany „ „	553.—.
Napoleon'dor „ „	936.—.
Német birod. mark „ „	57.70.
London „ „	117.35.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Nyilttér.
Beküldetett.

Dr. Faber C. M. es. k. szab. Puritas-szajszappana, egyetlen ésszerű fogtisztító és ápoló szer, 20 év óta legjobb hírek örvend; kitüntette Londonban 1862-ben, Párisban 1878-ban; kapható az alólrt en gros egész által és készletben van a bel- és külföld minden jelesebb gyógyszerüzében és illatszer-kereskedésében.

GRIENSTEIDL F.,
Bécs, I. Sonnenfelsgasse 7.

Kwizda Ferencz Ján. cs. kir. udvari szállító urnak Korneuburgban.

Leköttelező hálám mellett, hogy a kért korneuburgi marhaport oly sietőleg volt szives elküldeni, azon örvenletes közlést van szerencsém tenni a tekintetes urnak, hogy annak hatása egyik bánsálovánál, mely húzamosan idő óta aggasztó köhögésben szenvedett, a melyet az ezelőtt használt szerek nem voltak képesek enyhíteni, megeléps gyors és gyógyító volt, úgy hogy a baj e porok után most merőben megszűnt.

Kohl báró Weiler, órnagy.

A beszerzési forrásokra nézve utunk a mai számunkban megjelent hirdetésre.

Pénz kölcsönöket

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, s vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközöl.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközöl.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál:
Hat. engedélyezett „Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda”
Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. saját ház.

(Értekezhetni posta útján, vagy személyesen, naponta d. u. 1—4 óráig.)

Eisinger M. J.
(218-5) (270-300)
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse.

WASSERDICHTER
ZELSTOPPER
DECKTÜCHER
REGENMANTEL
empfehlen
Wienberg-Landgut-Fabrikniederlage
M. J. EISINGER & SÖHNE WIEN.
NEUBAU-ZOLLERGASSE 2.

(187)

Kwizda Ferencz János
állat-gyógyszerei Korneuburgban,
cs. kir. udvari szállító
állatgyógyászati készítményekre nézve,
melyek ő felségeik az angol királynő és a porosz király és német császár; valamint sok magas rangú egyén ólaiban rendkívüli sikerrel alkalmaztatnak, az osztrák és az olasz államokban kiváló szabadalommal ellátva és londoni, párisi, bécsi, hamburgi és müncheni éremmel vannak kitüntetve.

Azon számos, ezen készítmények használatáról szóló iratok közül a következőket közöljük:
Dr. Koschate, az állatvéd-egylet elnöke Breslauban, az egyleti lapban következőleg nyilatkozik a korneuburgi marhapor felől:
Működő a mult hó folyán s a folyó hó elején mezőgazdánk és állattenyésztőink szemei a legnagyobb aggyalylal lúnek Steinar és Gubrau körületekre irányozva, hol egy újabb országos csapás, az ott kiűtött marhavész híre kezdett elérjedni, a korneuburgi marhapor hathatós volta és győgyerejének ezen hír csak kedvező volt. Ama egyáltalában kedvező eredmények, melyek annak a lovak, szarvasmarha- és sertéseknek a bel- és külföldi legtapasztaltabb állatorvosai és mezőgazdái által tettek és bebizonyítottak, nagy elterjedést hoztak létre, ugyannyira, hogy magában az ausztriai császárságban több mint 1000 elárúsiási raktárhelyiség van berendezve. A győgyhatóság voltáról legbiztosabb bizonyítványok és jelenések özöne által, melyek előttünk nyomtatásban fektésznek, indittatva éreztük magunkat szakkavallatuk meghívása mellett ezen marhapor alkalmasságára felbontani, vagyis vegyelemezni. Az eredmény oly anyagokat tüntetett fel, melyek mint egyéb győgyeszek ismeretere, s keverési arányai által a használatulhoz és hathatóságukhoz közt bizalmat bizonyos esetekben igazolják és megérdemlik. Ezen szer hatása első sorban hűtő, megnyitó, oldó, a bőr tevékenységét és a húgy elválasztását elősegítő és elosztó. Emellett ezen por győgyerejűleg hat, eldőlőltia a kóroanyagokat, s szélszerű használat mellett a vadnyúl kórok ellen az állatoknál óvszert képez. Általában ismeretes és a tapasztalat által igazolt tény az, miszerint a házi és haszonállataink betegségei kevésbé vannak káros befolyások által belülről kifelé, mintsem inkább a szélelles és nem természetes ápolás és gondozás által előidézve és kifejlésztve, s épen itt nyílik a tapasztalt és előrelátó gazdának és állattenyésztőnek tág mező ezen marhapor császéri használatát által az állatok betegségeinek eljöttét elhárítani, s már keletkezőket eloszlatni, tehát ő- és győgytőltat állattenyésztési állományának általános elősegítő és elosztó. A marhapor tehát ezen por az elválasztókat elősegíti, az emésztési szervet és a légcsőket nyitólótyútt tisztítja, a dugulásokat az összes nyírk- és mirigyrendszerben eloszlatja, s ezáltal a vérkeringést szabaddá teszi, az idegrendszert szabad működésre készíti, tehát az állat életvágát és vidámságát időse elő; emellett fogva s a háziállatoknál leggyakrabban előforduló betegségeknél a legjobb sikerrel alkalmazhatatik.

Breslau.
Kwizda állatgyógyászati készítményei valódi minőségben kaphatók **Kolozsvárt: Csiky Imre, Dietrich Sám., Gergely Ferencz.** N.-Szebenben: Morscher W. S. Reissenberger A. Gyula-Fehérvárt: Fröhlich S. győgyeszerész. Brassóban: Erasmus D., Haschaimer S. L. A. — Kőhalmában: Nagelschmidt tudósi. Maros-Vásárhelyt: Bücherer M. Seps-Szent-Györgyön: Csulak Istvánek. Szegevdrt: Teutsch J. B. Szász-Régenben: Czoppelt Hugóval.

Ezenkívül a koronországek csaknem minden városában és mezővárosában vannak **raktárak**, melyeket a vidéki hírlapok koronát közölnek.
A ki védőlyegemnek valamely hamisítótját olyaténképpen jelt meg nekem, hogy törvényes büntetés alá vonathassam, 500 frt terjedő jutalmat kap tölem.

Dr. Rósa életbalzsama.
H. W. Hoflieferant

Dr. Rósa életbalzsama.
Dr. Rósa életbalzsama mindezen kívánatoknak a legteljesebben megfelel; ez az összes emésztési szervek munkásságát előszi, egészséges és tiszta vért alkot és a testnek az előbbi erejét és egészségét visszaadja. Minden emésztési bajok, névszerint: **étvágyhiány, savanyu felbőgés, felpuffadás, hányás, gyomorgörgés, benyálkásodás, aranyer, a gyomor étkekkel való megterhelése** stb. ellen a legbiztos és legjobbnak talált háziszer, mely magának a legrvidebb idő alatt kitűnő hatása miatt általános elterjedést szerzett.
Egy nagy üveg 1 frt. Félüveg 50 kr.
Sok száz elismert levél megtekintésre készen áll. Ez életbalzsam bérmentes megkeresések következtében utánvétel mellett mindenféle szétküldetik.
Fragner B. urnak, Prága. Tíz év óta gyomorhajban szenvedtem, mely étvágyomat és álmatot elrablá s igen sok fájdalmat okoz, elhatároztam magamat az ön Dr. Rósa-féle életbalzsamának használatára, melynek hatása nálam annyira kitűnőnek bizonyult, melyért önnek köszönetemet nyilvánítom. Egyszermind felkérem mellékel 10 forintért számomra ismét — Dr. Rósa-féle életbalzsamából nagy palackokat küldeni.
Rosenberg Chaim,
Galatz (Romania) Márcz. 7. 1878. ruhakereskedő.
Mélyen tisztelt Fragner ur!
Kérem szépen mellékel 18 márkát ismételtén Dr. Rósa-féle életbalzsamot küldeni. E balzsam kitűnő győgyeszer étvágy tanúság, elsoványodás és álmatlan éjnek ellen. Győgyének kikről orvosok lemondtak ez életbalzsam használatát után meggyógyaszkodtak és meggyógyodtak. — Postafordultávali szíves elintéztést várva vagyok aláztos szolgálja.
Stolzenberg H.
Loos-Heinersdorf, Müncheberg mellett aug. 14. 1875.
Figyelmeztetésül. Kellenteen félreértések kikerülése tekintetéből kérem a t. közönséget, mindig **Fragner Győgytárából** került **Dr. Rósa-féle életbalzsamot** kérni, mert tapasztalatom szerint némely helyen csak egyszerűen életbalzsamot árúsnának el, mely a **Dr. Rósa-féle balzsamhoz** képest csak hatálytalan keverék.
A valódi **Dr. Rósa-féle életbalzsam** egyedül a főraktárból **Fragner B. győgytárából** (Prága, 206-3.) kapható.
Budapest: Török József győgyeszerésnél.
Kolozsvárt egyedül raktár: **Wolf János** győgyeszerésnél.
Tordán: Győgyeszerész **Wolf Gábor** és fiánál.
Raktárak a birodalom majd minden győgytárában, valamint Ausztria minden fűszerkereskedésében vannak.
Minden győgyeszerész és kereskedő urak, kik Dr. Rósa életbalzsamából raktárt tartani óhajtanak, szíveskedjenek a fennirt **főraktárhoz** Prágába fordulni.
(123) (5-18)

DR. RÓSA ÉLETBALZSAMA.

Alapos és gyors segítség minden gyomor- és altesti bajban szenvedőknek!
Az egészség fentartása legnagyobb részt a nedvek és vérek tisztítása és tisztántartása, valamint a jó emésztésben rejlik. — Ezen cél előérésére a legjobb és leghathatós szer

Dr. Rósa életbalzsama.
Dr. Rósa életbalzsama mindezen kívánatoknak a legteljesebben megfelel; ez az összes emésztési szervek munkásságát előszi, egészséges és tiszta vért alkot és a testnek az előbbi erejét és egészségét visszaadja. Minden emésztési bajok, névszerint: **étvágyhiány, savanyu felbőgés, felpuffadás, hányás, gyomorgörgés, benyálkásodás, aranyer, a gyomor étkekkel való megterhelése** stb. ellen a legbiztos és legjobbnak talált háziszer, mely magának a legrvidebb idő alatt kitűnő hatása miatt általános elterjedést szerzett.
Egy nagy üveg 1 frt. Félüveg 50 kr.
Sok száz elismert levél megtekintésre készen áll. Ez életbalzsam bérmentes megkeresések következtében utánvétel mellett mindenféle szétküldetik.
Fragner B. urnak, Prága. Tíz év óta gyomorhajban szenvedtem, mely étvágyomat és álmatot elrablá s igen sok fájdalmat okoz, elhatároztam magamat az ön Dr. Rósa-féle életbalzsamának használatára, melynek hatása nálam annyira kitűnőnek bizonyult, melyért önnek köszönetemet nyilvánítom. Egyszermind felkérem mellékel 10 forintért számomra ismét — Dr. Rósa-féle életbalzsamából nagy palackokat küldeni.
Rosenberg Chaim,
Galatz (Romania) Márcz. 7. 1878. ruhakereskedő.
Mélyen tisztelt Fragner ur!
Kérem szépen mellékel 18 márkát ismételtén Dr. Rósa-féle életbalzsamot küldeni. E balzsam kitűnő győgyeszer étvágy tanúság, elsoványodás és álmatlan éjnek ellen. Győgyének kikről orvosok lemondtak ez életbalzsam használatát után meggyógyaszkodtak és meggyógyodtak. — Postafordultávali szíves elintéztést várva vagyok aláztos szolgálja.
Stolzenberg H.
Loos-Heinersdorf, Müncheberg mellett aug. 14. 1875.
Figyelmeztetésül. Kellenteen félreértések kikerülése tekintetéből kérem a t. közönséget, mindig **Fragner Győgytárából** került **Dr. Rósa-féle életbalzsamot** kérni, mert tapasztalatom szerint némely helyen csak egyszerűen életbalzsamot árúsnának el, mely a **Dr. Rósa-féle balzsamhoz** képest csak hatálytalan keverék.
A valódi **Dr. Rósa-féle életbalzsam** egyedül a főraktárból **Fragner B. győgytárából** (Prága, 206-3.) kapható.
Budapest: Török József győgyeszerésnél.
Kolozsvárt egyedül raktár: **Wolf János** győgyeszerésnél.
Tordán: Győgyeszerész **Wolf Gábor** és fiánál.
Raktárak a birodalom majd minden győgytárában, valamint Ausztria minden fűszerkereskedésében vannak.
Minden győgyeszerész és kereskedő urak, kik Dr. Rósa életbalzsamából raktárt tartani óhajtanak, szíveskedjenek a fennirt **főraktárhoz** Prágába fordulni.
(123) (5-18)

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkat
400,000 márka
főnyereményt ígér kedvező esetben a legújabb nagy pénzorszájáték, mely a magas kormány által jóváhagyott és biztosított.
Ez az újabb játék-tervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt 7 sorsolásban **44,000** nyereménynek kell bizon törénni, ezek között vannak főnyeremények esetleg 400,000 r. márka illetőleg

1 nyer. a m.	250,000	5 nyer. a m.	25,000	71 nyer. a m.	3000
1 nyer. a m.	150,000	2 nyer. a m.	20,000	217 nyer. a m.	2000
1 nyer. a m.	100,000	12 nyer. a m.	15,000	531 nyer. a m.	1000
1 nyer. a m.	66,000	1 nyer. a m.	12,000	873 nyer. a m.	500
1 nyer. a m.	50,000	24 nyer. a m.	10,000	950 nyer. a m.	300
2 nyer. a m.	40,000	5 nyer. a m.	8000	24750 nyer. a m.	133
2 nyer. a m.	30,000	54 nyer. a m.	8000	stb.	stb.

A nyereményhúzásek tervszerűen hivatalosan meg vannak állapítva.
Ez nagy s az állam által biztosított pénzorszájáték legközelebbi nyereményhúzásaira **1 egész ered. sorsj. ára csak 6 már. v. 3 1/2 frt — kr. o. é.**
1 fél ered. sorsj. ára csak 3 már. v. 1 3/4 frt — kr. o. é.
1 negyed ered. sorsj. ára csak 1 1/2 már. v. — frt 90 kr. o. é.
Mindenemű megfizetés, a pénz beküldése, postautoni fizetés vagy az összeg utánvétele mellett a legteljesebben teljesítenek, mindenki az állam oszmerével ellátott **eredeti sorsjegyet** öltönik saját kezébe kapja.
A megrendelésekhez a szükséges hivatalos tervezetek ingyen mellékeltenek a minden húzás után érdekelte felhívás nélkül megküldjük a hivatalos húzási listát.
A kifizetések mindig pontosan s az **állam jóállása** mellett történnek s egyenes beküldés, vagy az érdekelte kívánat/ra összeköttetéseinknél fogva Ausztria minden nagyobb pénzpiacraan teljesíthetők.
Csoportozotunk mindig a szerencse kedvelője volt s a számos többi jelentékeny nyeremények között gyakran az első főnyereménynek is irvendott, mely az illető érdekelte felének egyenesen ki is fizetett.
Egy ily, a **legszolidabb alapokra** (ektetett vállalatnál, előreláthatólag minde-ni a legelőnkebb részvétre lehet bizon számítani, s ez oknál fogva kérnők, hogy minden megbízásoknál eleget tesheti képesek lehessünk, hozzáánk a megrendeléseket minél előbb, mindezt pedig **folyó évi május 31-ig** beküldeni.

KAUFMANN és SIMON,
(183) bank- és váltó-üzlete Hamburgban. (3-6)
Mindenemű Államkötvények, vasuti részvények és hitelsorsjegyek bevásárlása és eladása.
U. i. Ezennek közönségünk nyilvánítjuk, a régebbi idők óta megajándékozott bizalomt, s midőn eme újabb orszájáték kezdőttel részvételre felhívók, ezenül is igyekszni fogunk, állandó, pontos és lelkiismeretes kiszolgáltatás által igen tisztelt érdekelte felénk teljes megelégedését kiérdemelhetni.
A fentebbiek.

Süss Ferdinand
m. kir. egyetemi mechanikus Kolozsvárt
(35) **Mátyás királyuteza 4 sz.** (18-*)
Ajánlja jól berendezett **raktárát**, mely a következőkből áll
u. m. mindennemű **szemüvegből, acél-, kautsuhuk, béka-tekén, alumínium, ezüst és aranyba foglalva, Zwike-rekbl, ugy mint patentzwiker és szemüvegből. — Színházi látszóvek, táv- és gyorsóvek.** Mindennemű **hőmérők, higany és fém-légsúlymérők** (barometrumok).
Ez utóbbiak több évi tudományos észleletek szerint vannak összeállítva és kolozsvári állás szerint szabályozva. Továbbá mindenféle célú házi távirók.
Végre mindennemű orvosi **készülékek és eszközök**, valamint a különféle betegségeknek megkívántató **ápoási eszközök és tárgyak**, ugy mint Lister-féle kótsi **cikkkek** is kaphatók.
Vidéki megrendelések rögtön és a legpontosabban intéztetnek el.

Megjelent és Kolozsvárt
STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében kapható:
A női- és gyermekruhák szabásraj-zának és készítésének könnyen megérthető tankönyve.
Irta s két czimképpel és 40 szabásrajzi ábrával ellátta **Maier Paulina**, a reutlingeni női munka iskolatanitónője, fordította **KOZMA JÓZSEFNÉ.**
Ára 3 frt 60 kr.
Szakadatlanul halad az idő s vele az igények is fokozodnak, melyeket a társadalom minden egyes tagja iránt támaszt. A többek közt megköveteli a nővilágtól is hogy mindent a mi lényére vonatkozik, s a mi testi és szellemi képességétől kitelik megértsen és elsajátítson, minek azonban nem szentelhet éveket hanem a követelményeknek a lehető legrvidebb idő alatt kell eleget tennie. Nem kis fontosságú tehát, ha neki a szükségesek elsajátítására minél könnyebb tanmód állapittatik meg.
Egy dologban ez szerzőnknek is sikerült, s ez a női- és gyermekruhák mérték vevésének és rajzolásának gyakorlati tanmódja, melyet évek hosszú során át szerzett tapasztalatai nyomán állított össze, s mely tapintatos összeállításánál fogva tökéletesen hivatva van céljának megfelelni.
Sok előnye is van annak ha ruháinkat magunk tudjuk készíteni. Ha jó módunk vagy gazdagok vagyunk e munka kellemes szórakozást nyújt, fejlesztí izlésünket s az otthon kedvelteti meg, s ha körülményeink szerényebbek szép összeget gazdálkodhatunk meg általa, mi nem egy családnak könnyít sorsán.
Mostani ruházatkodási modor oly tökéletességet ért el, hogy öt-tözeiteinket behatóbb tanulmány nélkül nem is készíthetjük magunk, azért tűzte ki szerző feladatául, tanítványainak minden szabási minta különös szemléltetése mellett a ruhák készíési módjának legrészlete-sebb magyarázatát is adni. E könyv két fejezetre oszlik. Az első a mérték vevést, s a szabási minták rajzolását foglalja magában, ezek szemléltető ábráival együtt, a másik a különböző ruhadarabokhoz szükséges szövtemennyiség jegyzékét, s a ruhadarabok készítésére szolgáló utmutatást.
Hadd szolgáljon a t. nővilágnak a női képzés ezen oly fontos ágában, akár hivatása körében, akár magánhasználatban minél több előnyére

Stein János
könyvkereskedése Kolozsvárt.

Stein János
könyvkereskedése Kolozsvárt.
BÉCS város ünnepi menele
1879 április 27-dikén
hodolatul ő Felségeik ezüst menyegzőjére.
Vázolta
Makart János tanár
természet után festette **Stadlin E. festész**, az új cs. kir. udvari színház jelmezruha tárn-ka.
Az eddigi, a nevezetes ünnepi menetnek az ünnepély előtt megjelent mutatóványai tudvalevőleg a színezet hiányában vannak. Az általános óhaj színezett ábrák után, mert hisz az egyedüli hatás a színek összeállításában van, arra birt egy nevezetese bécsi kiadót hogy **Stadlin E. festész**szel, a ki **Makart János** kívánságára, s közvetlen vezetésével a jelmezek művészi feldiszfítésével volt megbízva, összeköttetésbe lépjen hogy a főnnebbi Albumot kiadhassa. Mindenki a ki tudja mily páratlan tehetséggel felelt meg **Stadlin** feladatának, csak benne jelöl-heti meg amaz alkalmas férfit, ki egyedül képes **valódi hű** ábrát nyújtani, mert kezdet óta foglalkozott a legkisebb részletekig a nagy s oly fényesen sikerült művel.
Neve kezeskedik a tökéletes művészi kivitelről is.
Az ünnepi menet Chromo-lythographikailag sokszorozva 40 lapon fog megjelenni, a csoportok mind természet után festvők a jelesebb egyének arczképileg vannak feltüntetve.
Minden füzet 4 lapból fog állani, ára ily füzetnek 3 frt. lesz.
Megrendelhető **Kolozsvárt Stein János** könyv- és zeneműkereskedésében.
Kevés példány érkezvén, t. vevőink kéretnek az első füzet megtekinthetése végett magokat előjegyeztetni.
Stein János könyv- és zeneműkereskedése Kolozsvárt.

ELŐFIZETHETNI
STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.
DER BAZAR.
A Bazár a legelterjedtebb és a legészlesterűbb német női divatlap, a legkedveltebb és a legtartalomdúsabb lap e nemben.
25. évfolyam. kitüntette a bécsi világtállatúson 1873.
A Bazár 1879 Január 1-től 12 színezett divat képet és sok színezett kézimunka mintát fog tartalmazni.
Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva **csak 1 frt 50 kr.**
Vidékire bérmentes küldéssel 1 frt 80 kr.
Évenként megjelenik: 24 divatlap, 24 szépirodalmi és vegyes tartalmu lap, 24 melléklet 500 szabás rajzzal, 24 melléklet különféle közlemények és hirdetésekkel, 12 színezett divatkép és egyéb minták.
Előfizethetni Kolozsvárt **csakis Stein János** könyv- és zeneműkereskedésében.

MAGYAR LEXIKON.
MEGJELEN FÜZETEK BEN.
Egy—egy kötet 10 füzetből áll.
Eddig már 27 füzet jelent meg és folyvást kapható csupán **STEIN JÁNOS** könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

MATTONI
(167) **GISSHÜBLIJE** (2-8)
legtisztább égvényes (lúgsó) savanyúvíz, a légzőszervek, a gyomor és a húgyhólyag betegségeiben, valamint italként a nap bármely szakában, orvosiag legmegelőgben van ajánlva
GISSHÜBLI PASTILLÁK, emésztők és pectoralok gyomorbajok és köhögés ellen.
MATTONI HENRIK, KARLSBAD.
BUDAI KIRÁLY-KESERÜVIZ szorulás s az ebből erdő bajok ellen
MATTONI és WILLE, BUDAPEST.
Kapható győgyeszerházban és ásványvíz-kereskedésben.